

งานวิจัยนี้มุ่งจะวิเคราะห์แนวคิดที่แฝงในความเปรียบเหมือนและความเปรียบเป็นที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลงสาวदारจีนยุคต้นโกสินทร์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1-6 ซึ่งพบว่าความเปรียบดังกล่าวมีแนวคิดหลัก 3 ประการ ดังนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์จีน (ฮ่องเต้) หรือเจ้าเมือง (ฮ่อง) และขุนนาง มีว่าคุณสมบัติและพฤติกรรมทั้งที่ดีและที่บกพร่องของพระมหากษัตริย์และขุนนางมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงราชวงศ์ ความเจริญรุ่งเรืองหรือความตกต่ำของบ้านเมือง รวมทั้งทุกข์สุขของราษฎร

2. แนวคิดที่เกี่ยวกับสงครามมีว่า ก่อนการทำสงครามต้องไม่ประมาท ต้องประมาณการณ์ล่วงหน้าอย่างรอบคอบถึงความได้เปรียบเสียเปรียบกับฝ่ายข้าศึก เพื่อจะได้ดำเนินการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของสงคราม แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องคำนึงระหว่างการทำสงครามแสดงถึงกุศโลบายต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ฝ่ายตนได้เปรียบและสามารถทำสงครามจนได้ชัยชนะ แนวคิดเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นหลังจากสงครามยุติลงชี้ให้เห็นว่าการทำสงครามมีแพ้มีชนะ และไม่ว่าจะเป็นฝ่ายแพ้หรือชนะ ต่างก็ย่อมได้รับความเสียหาย

3. แนวคิดที่เกี่ยวกับเรื่องทั่วไปมีแนวคิดหลายประการได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับอายุขัยซึ่งมีว่า อายุมนุษย์ไม่ยืนนาน เมื่ออย่างเข้าวัยชรามนุษย์ก็ใกล้วันตาย แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจวาสนาและลาภยศชื่อเสียงมีว่า ลาภยศชื่อเสียงเป็นสิ่งที่ไม่เที่ยงแท้แน่นอน และมนุษย์จะได้ลาภยศชื่อเสียงต่อเมื่อถึงวาระอันเหมาะสม แนวคิดเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์มีว่าชีวิตมนุษย์ย่อมเป็นไปตามกรรม แนวคิดเกี่ยวกับการมีสติปัญญาว่ามีว่า การมีสติปัญญาจะช่วยให้มนุษย์เอาตัวรอดแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี แนวคิดเกี่ยวกับจิตใจมนุษย์มีว่า จิตใจมนุษย์นั้นหยั่งยาก แนวคิดเกี่ยวกับคำพูดมีว่าผู้นำที่ดีเมื่อสัญญาแล้วต้องปฏิบัติตามคำสัญญา แนวคิดที่ว่าวาจาที่

ไพเราะถูกใจมักให้โทษแก่ผู้ฟังเพราะเป็นเรื่องไม่จริง ส่วนคำพูดที่ตรงไปตรงมาเป็นเรื่องจริงอาจจะฟังขัดหูแต่มีคุณประโยชน์ และคำสรรเสริญหรือนินทาเป็นสิ่งที่ไม่ยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว บิดามารดา ย่อมรักบุตร บุตรธิดาก็ต้องกตัญญูรู้คุณต่อบิดามารดา และประพฤติดีตามแบบอย่างบรรพบุรุษ

แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องมีว่า พี่น้องต้องรักใคร่ปรองดองกัน ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องสำคัญกว่าความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา และแนวคิดที่ว่าแม้เป็นพี่น้องร่วมสายโลหิต ก็อาจมีทัศนคติหรือสติปัญญาแตกต่างกัน

แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมิตรสหายมีว่าความสัมพันธ์ระหว่างมิตรสหายมีผลต่อการดำรงชีวิต เพราะหากเลือกคบคนพาลเป็นมิตร จะทำให้ตนเสื่อมเสียชื่อเสียง แต่ถ้าคบคนดีก็จะนำพาตนให้ประพฤติดี เป็นที่ยกย่องสรรเสริญ

แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำหรือผู้บังคับบัญชากับบริวารมีว่า ผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจวาสนาจะมีบริวารมาสวามิภักดิ์ ผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาที่ไร้คุณธรรมจะทำให้บริวารพลอยเดือดร้อนไปด้วย และถ้าผู้นำรับบริวารที่มีความสามารถ ก็จะได้ปัจจัยเกื้อหนุนที่ทำให้อำนาจทางการเมืองของตนมีความเข้มแข็ง บริวารที่ดีต้องเชื่อฟังและจงรักภักดีต่อผู้นำหรือผู้บังคับบัญชา บริวารที่ไม่ดีจะเห็นแก่ตัวและไม่จงรักภักดีผู้นำอย่างจริงใจ เมื่ออยู่ในภาวะคับขันก็จะทอดทิ้งผู้นำของตนเพื่อหนีเอาตัวรอด

แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตว่า การประพฤติดีหรือประพฤติชั่วจะมีผลต่อชีวิตของตนในอนาคต ดังนั้นคนมีฝีมือและสติปัญญา จึงไม่ควรประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมาย แนวคิดที่ว่าเมื่อคิดจะทำงานใด ๆ มนุษย์ต้องรู้จักประมาณตนว่า มีกำลังหรือสติปัญญาความสามารถมากเพียงพอหรือไม่ แนวคิดที่ว่าความช่วยเหลือที่ได้รับในขณะที่กำลังขัดสนมีคุณค่ามาก แนวคิดที่ว่าเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากใคร หรือชีวิตอยู่เย็นเป็นสุขเพราะใคร ต้องกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ

แนวคิดเกี่ยวกับชายและหญิงมีว่า ผู้ชายต้องมีภรรยาไว้ดูแลเรื่องบ้านการเรือนในครอบครัวผู้ชายต้องเป็นผู้นำ ผู้หญิงเป็นผู้ตาม ผู้หญิงต้องรักศักดิ์ศรี ต้องรักษาพรหมจรรย์ ต้องมีสามีเดียว ผู้หญิงที่ได้คู่ครองที่ไม่เหมาะสมจะนำเสียตาย แนวคิดที่ว่าเมื่ออยู่ในวัยสาว ผู้หญิงที่รูปร่างหน้าตางดงามจะเป็นที่พึงพอใจของผู้ชาย ส่วนผู้ชายที่สูงวัยก็มักหลงใหลหญิงสาวสวยวัยแรกรุ่น

แนวคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพมีว่า การประกอบอาชีพของผู้หญิงบางอาชีพไม่ได้รับการยกย่อง เพราะผู้หญิงที่ประกอบอาชีพเหล่านี้ถูกประณามว่าได้สูญเสียพรหมจรรย์ไปแล้ว

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์มีว่า มนุษย์บางคนอาจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ แต่บางคนก็ไม่อาจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง แนวคิดที่ว่ามนุษย์บางคนคิดว่า ความผิดของผู้อื่นเป็นเรื่องใหญ่ ส่วนความผิดของตนมักคิดว่า เป็นเรื่องเล็กน้อย

ในด้านการเปรียบเทียบ สิ่งที่น่ามาเปรียบนั้นมีหลายประเภท ได้แก่ สิ่งเหนือธรรมชาติ ธรรมชาติ มนุษย์หรืออวัยวะของมนุษย์หรือกิริยาอาการมนุษย์ พืชหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของพืช สัตว์หรืออวัยวะของสัตว์ วัตถุ โรค สถานที่ ข้อมูลของสิ่งที่น่ามาเปรียบ มีทั้งข้อมูลและผู้เรียบเรียงเป็นภาษาไทยคงสิ่งที่น่ามาเปรียบตามต้นฉบับภาษาจีน และข้อมูลและผู้เรียบเรียงดัดแปลงให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคมไทย ทั้งด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ การเลือกใช้สิ่งที่จะนำมาเปรียบนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะร่วมทางความหมายที่เป็นและลักษณะเด่น ๆ ของสิ่งที่น่ามาเปรียบและสิ่งที่ถูกเปรียบ

This research is aimed to analyze concepts underlying similes and comparisons in the literary translation of Chinese historical novels during the Ratanakosin period from the time of King Rama I to that of King Rama VI. Three main concepts derived from the comparisons are presented as follows:

1. The concept concerning the Chinese kings or governors and noblemen reveals that positive and negative qualities and conducts of the kings and noblemen are influential in changes of dynasties, in the prosperity or the decline of the kingdom as well as in the well-being of the people.

2. The concept concerning warfare reveals that prior to launching into a war, one must not be careless and must plan ahead carefully as well as consider the advantages over and disadvantages against the enemy in order to act appropriately in times of war. The concept concerning considerations in the battlefield projects strategies that will enable the army to take advantage of the war and subsequently gain victory over the foes. The concept concerning the outcome of wars shows that there are winners and losers in war, and that both sides suffer the damage of war.

3. The concept concerning issues in general is projected as follows: the concept concerning life span shows that human life does not last long and that humans get nearer to death in old age. The concept concerning human life shows that human life is affected by karma. The concept concerning power, wealth, and fame shows that these things are

transient, and that wealth and fame will come at their opportune time. The concept concerning human beings shows that wisdom and intellect will usher man through times of difficulties. The concept concerning the human mind shows that the human mind is unfathomable. The concept concerning speech shows that a good leader must keep his word, that eloquent and pleasing speech can be proved harmful because they can be untrue whereas unpleasant speech can be true and beneficial, and that praises and gossips are both transient.

The concept concerning human relations shows that fathers and mothers love their children, and that children must be grateful to their parents and follow in their ancestors' footsteps of fine conducts.

The concept concerning sibling relationship shows that love and harmony among siblings are important, and that sibling relations are more important than that between husband and wife. It is also indicated that siblings of the same parents can vary in attitudes and intelligence.

The concept concerning friendship shows that friendship affects one's life in that if one makes friends with bad people, they will be the cause of notoriety and shame. On the other hand, if one makes friends with good people, they will bring along good conducts and, from others, praises.

The concept concerning the relationship between the leaders or the commanders and the followers shows that a powerful leader commands the trust as well as the respect of followers whereas an unethical leader brings troubles to the followers, that an able leader without followers lacks necessary support to empower his political strength, and that good followers are obedient and loyal to their leaders whereas bad followers are selfish and disloyal to their leaders and will desert their leaders in times of crisis.

The concept concerning the ways of life shows that good and bad conducts will subsequently affect one's life. Therefore, a skilled and clever person should not be engaged in an illegal profession. It is also found that in order to live a happy life, one must be aware of one's own strength, intellect, and ability, that a helping hand in times of

needs and difficulties is most valuable, and that gratitude must be returned to those who have helped and made one's life peaceful.

The concept concerning men and women shows that a man needs a wife to take care of household chores, that a family life is led by a man and followed by a woman, that women must remain honorable and chaste, and married women must be faithful to their husbands, that having an unsuitable husband is a waste for any woman, that in youth, beautiful women attract the attention of men, and that old men are attracted to young girls.

The concept concerning professions shows that the way to earn a living of some women is unacceptable because their profession deprives them of chastity.

The concept concerning human behaviors shows that some people can alter their behaviors but others cannot, and that some people consider others' mistakes as a big issue and look at their own mistakes as a small issue.

As for the similes, several things are used in the comparisons: supernatural forces, nature, man or parts of the body or human actions, plants or parts of plants, animals or parts of their body, objects, diseases, and places. The comparisons are either faithfully translated from the Chinese originals or adjusted by the translators to render them more suitable to the Thai contexts in terms of nature, culture, and ways of life. The choice of the compared objects depends on the shared meanings between the objects of comparison and the compared objects.